

Time: 2 ½ Hours

Total Marks: 75

Q1. Answer the following questions in two sentences (Any six)

12

- What is Plato's concept of 'Philosopher King'?
- State Jean Bodin's views on Sovereignty
- What is the primary focus of the study of Political Science?
- State two differences between State and Society
- What is Political Sovereignty?
- State two arguments against female enfranchisement.
- State two measures to ensure independence of Judiciary in India.
- What is functional Representation?

Q2. Write Short Notes (Any two)

12

- Thomas Hobbes' perception of State of Nature
- The doctrine of Rule of Law
- Popular Sovereignty
- Social Media's influence on Elections in India

Q3. Attempt any two of the following.

A. This Italian political philosopher wrote a book which had a series of advice given to the ruler of that time. Looking at the conflicts around him his advices were realist and were aimed at sustaining the rule of the ruler. He believed that politics has always been played with deception and treachery and complete concentration of power was the way to maintain one's rule.

- Name the philosopher described above and explain the political scenario during his time.
- State any four advices that were given to the Prince.

B. b. India and UK have a similar political system wherein both the countries have a Parliamentary System where two executives are present- nominal and real. However the difference lies in the power of the Parliament and most importantly the role played by the Judiciary. In case of the Judicial powers with regards to interventions, India is similar to the USA.

- What is this power of Judiciary in India and USA to intervene and test the validity of a law in line with the constitutional provisions called?
- Discuss Parliamentary Sovereignty as applicable in the UK.

C. India is neither strictly federal nor unitary. Article 1 of the Indian Constitution terms India as a 'Union of States'. K.C. Wheare, a political philosopher terms the Indian State as 'Quasi-federal' state. The emergence of such state after independence was a result of our history and the contingencies that could emerge later.

- Explain any three Unitary features of the Indian Constitution.
- Explain any three Federal features of the Indian Constitution.

D. This case was also known as a Preventive Detention Case where a person was detained under Preventive Detention Act 1950 claiming violation of Article 19 and 21. This landmark judgement was the first of many cases where the validity of a law was challenged on the grounds that it violated the fundamental rights.

- i. Which case is discussed above? Discuss the background of this case law.
- ii. Discuss Art. 19 and Art. 21 of the Indian Constitution which were debated in this case law.

Q4. Answer the following in detail (Any three)

39

- a. Discuss the demerits of a Unitary Government. Briefly discuss the powers and functions of Election Commission (ECI) of India.
- b. b. Make a comparative study of Parliamentary and Presidential form of Government with examples.
- c. Discuss Golaknath v/s State of Punjab (1967 AIR 1643) briefly touching upon the background, arguments from both sides and the judgment.
- d. Discuss Montesquieu's theory of Separation of Powers. Briefly discuss its application in India.
- e. Discuss the Hare plan of proportional representation. Briefly discuss the arguments against John Austin's theory on Sovereignty.

*****

वेळ : 2.३० तास

गुण : ७५

प्र.१. खालील प्रश्नांची दोन वाक्यात उत्तरे द्या (कोणत्याही सहा)

१२

- अ) प्लेटोची 'फिलॉसॉफर किंग' ही संकल्पना काय आहे?
ब) राज्य जीन बोडिन यांचे सार्वभौमत्वावरील विचार.
क) राज्यशास्त्राच्या अभ्यासाचे प्राथमिक लक्ष काय आहे?
ड) राज्य आणि समाज यांच्यातील दोन फरक सांगा
इ) राजकीय सार्वभौमत्व म्हणजे काय?
फ) स्त्री मताधिकाराविरुद्ध दोन युक्तिवाद सांगा.
ग) भारतातील न्यायपालिकेचे स्वातंत्र्य सुनिश्चित करण्यासाठी दोन उपाय सांगा.
ह) कार्यात्मक प्रतिनिधित्व म्हणजे काय?

प्र. २. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) थॉमस हॉब्सची निसर्गाच्या स्थितीबद्दलची धारणा
ब) कायद्याच्या राज्याचा सिद्धांत
क) लोकप्रिय सार्वभौमत्व
ड) भारतातील निवडणुकांवर सोशल मीडियाचा प्रभाव

प्र.३. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रयत्न करा.

१२

अ. या इटालियन राजकीय तत्त्ववेत्त्याने एक पुस्तक लिहिले ज्यात त्या काळातील राज्यकर्त्यांना दिलेल्या सल्ल्याची मालिका होती. त्याच्या सभोवतालच्या संघर्षांकडे पाहता त्याचे सल्ले वास्तववादी होते आणि राज्यकर्त्यांचे शासन टिकवून ठेवण्याच्या उद्देशाने होते. त्यांचा असा विश्वास होता की राजकारण हे नेहमीच फसवणूक आणि विश्वासघाताने खेळले जाते आणि सत्तेचे पूर्ण केंद्रीकरण हा स्वतःची सत्ता टिकवण्याचा मार्ग आहे.

- i. वर वर्णन केलेल्या तत्त्वज्ञानाचे नाव सांगा आणि त्याच्या काळातील राजकीय परिस्थिती स्पष्ट करा.
ii प्रिन्सला दिलेले कोणतेही चार सल्ले सांगा.

ब. भारत आणि ब्रिटनमध्ये समान राजकीय व्यवस्था आहे ज्यामध्ये दोन्ही देशांमध्ये

ए. संसदीय प्रणाली जिथे दोन अधिकारी उपस्थित असतात फरक संसदेच्या , तथापि .नाममात्र आणि वास्तविक - हस्तक्षेप अधिकारात आहे आणि सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे न्यायपालिकेने बजावलेली भूमिका ेपांच्या संदर्भात न्यायिक अधिकारांच्या बाबतीत भारत अमेरिकेसारखाच आहे ,

i घटनात्मक तरतुदींच्या अनुषंगाने हस्तक्षेप करून कायद्याची वैधता तपासण्याची भारत आणि यूएसएमधील न्यायपालिकेची ही शक्ती काय आहे?

ii) UK मध्ये लागू असलेल्या संसदीय सार्वभौमत्वावर चर्चा करा.

क. भारत कठोरपणे संघराज्य किंवा एकात्मक नाही. भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 1 मध्ये भारताला 'राज्यांचे संघराज्य' असे म्हटले आहे. के.सी. व्हेअर, एक राजकीय तत्त्वज्ञ भारतीय राज्याला 'अर्ध-संघीय' राज्य म्हणतात. स्वातंत्र्यानंतर अशा राज्याचा उदय हा आपल्या इतिहासाचा आणि नंतर उद्भवू शकणाऱ्या आकस्मिक परिस्थितींचा परिणाम होता.

- i. भारतीय राज्यघटनेची कोणतीही तीन एकात्मक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ii. भारतीय राज्यघटनेची कोणतीही तीन संघराज्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ड) हे प्रकरण प्रतिबंधात्मक अटकेचे प्रकरण म्हणून देखील ओळखले जात होते जेथे कलम 19 आणि 21 चे उल्लंघन केल्याचा दावा करून प्रतिबंधात्मक अटकेचा कायदा 1950 अंतर्गत एका व्यक्तीला ताब्यात घेण्यात आले होते. कायद्याच्या वैधतेला आव्हान दिले गेलेल्या अनेक प्रकरणांपैकी पहिला निकाल होता मूलभूत अधिकारांचे उल्लंघन केल्याचे कारण.

- i. कोणत्या प्रकरणाची वर चर्चा केली आहे? या केस कायद्याच्या पार्श्वभूमीवर चर्चा करा.
- ii. कला चर्चा करा. 19 आणि कला. भारतीय राज्यघटनेतील 21 जे या केस कायद्यात वादातीत होते.

Q4. खालील तपशीलवार उत्तर द्या (कोणतेही तीन)

39

- a. एकात्मक सरकारच्या तोट्यांची चर्चा करा. भारताचा निवडणूक आयोग ECI च्या अधिकार आणि कार्याची थोडक्यात चर्चा करा
- b. उदाहरणे यांच्यासोबत संसदीय आणि राष्ट्रपती पदाच्या शासन पद्धतीचा तुलनात्मक अभ्यास करा.
- c. गोलकनाथ विरुद्ध पंजाब राज्य (1967 AIR 1643) या विषयावर थोडक्यात चर्चा करा पार्श्वभूमी, दोन्ही बाजूंचा निकाल आणि युक्तिवाद
- d. मॉन्टेस्क्यूच्या शक्ती पृथक्करणाच्या सिद्धांताची चर्चा करा. भारतामध्ये त्याच्या अर्जावर थोडक्यात चर्चा करा
- e. आनुपातिक प्रतिनिधित्वाच्या हरे योजनेची चर्चा करा. विरुद्ध युक्तिवादांची थोडक्यात चर्चा करा जॉन ऑस्टिनचा सार्वभौमत्वाचा सिद्धांत.

*****